ORTODOKSİA

AHLAKÎ VE DİNÎ RESALE

IMTİYAZ SAHİBİ : HRİSTOPOLİS MİTROPOLİTİ
MELETİOS LUKAKİS
MAHAL İDARE : FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Ζ' ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1932 ΤΕΥΧΟΣ 84

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1932

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

† **Φώτιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης**

παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας

χάριν καὶ εὐλογίαν παρὰ τοῦ γεννηθέντος Σωτῆρος ***Χριστοῦ.***

Ἀριθμ. { Πρωτ. 2526 / Διεκπ. 1556

Ἐξ οὐρανοῦ ἐπιφανεὶς ὁ ἄγγελος, ἐν τῷ σκότει τῆς παγερᾶς χειμερινῆς νυκτός, εἰς τοὺς ποιμένας τῆς Βηθλεέμ, τοὺς ἀγραυλοῦντας καὶ φυλάσσοντας φυλακὰς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν, ἤγγειλε τὴν χαρὰν τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, ὡς χαρὰν μεγάλην διὰ σύμπαντα τὸν κόσμον εὐαγγελισάμενος αὐτήν. «Μὴ φοβεῖσθε, εἶπεν εἰς τοὺς ἐμφόβους ἐκ τοῦ ὁράματος καὶ τῆς περιλαμψάσης αὐτοὺς δόξης Κυρίου ποιμένας ἐκείνους τῆς Βηθλεέμ· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυΐδ».

Καὶ τὴν χαρὰν ταύτην βαθέως ἀείποτε αἰσθάνεται ἡ χριστιανικὴ ψυχὴ κατὰ τὴν ὑπάντησιν καὶ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς μεγάλης τοῦ ὑπερφυοῦς ὑπὲρ τῆς ἡμῶν σωτηρίας μυστηρίου τοῦ Θεοῦ ἑορτῆς. Εἶναι χαρὰ μεγάλη αὕτη, ζωογονοῦσα καὶ ἐνισχύουσα ἡμᾶς πνευματικῶς, ὅσον δήποτε βαρεῖαι καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἐκ τοῦ κόσμου θλίψεις καὶ ταλαιπωρίαι ἡμῶν, ὅσον δήποτε δυσπαραμύθητοι καὶ ἂν ὦσιν αἱ βιωτικαὶ δυσχέρειαι

ἡμῶν. Μυχιαίτατα αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδία ἡμῶν κατὰ τὴν ἱερὰν στιγμὴν τῆς μεγάλης ταύτης ἑορτῆς ὅτι δὲν συνέχει πλέον ἡμᾶς ὁ δεσμὸς τῆς ἀρᾶς, ὅτι ἐσμὲν καὶ πάλιν τέκνα τοῦ Οὐρανίου Πατρός, διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ἀποστείλαντος αὐτὸν τὸν Μονογενῆ αὐτοῦ Υἱόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἵνα ἐξαγάγῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀγωνίας τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀπεργάσηται καὶ ἀπεργάζηται εἰς τὸν αἰῶνα διὰ τῆς θεϊκῆς αὐτοῦ χάριτος καὶ πάλιν τέκνα φωτὸς καὶ υἱοὺς ἡμέρας.

Ὅθεν μετὰ χαρᾶς διέλθωμεν δὴ καὶ ἡμεῖς νοερῶς ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἀναπολοῦντες εὐλαβῶς τὸ μέγα καὶ ὑπερφυὲς διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν γεγονὸς τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θείου Λόγου, δοξάσωμεν καὶ αἰνέσωμεν, ὡς οἱ ποιμένες τὸν Θεόν, ἐν πίστει καὶ εὐσεβείᾳ ἀναπέμποντες τὴν πρὸς Αὐτὸν εὐγνώμονα εὐχαριστίαν ἡμῶν.

Ἀντλήσωμεν ἐκ τῆς θείας χάριτος τὴν δύναμιν ἵνα χωρῶμεν ἀξίως τῆς κλήσεως ἡμῶν εἰς τὰς τρίβους τῆς ζωῆς, τὴν ἐλπίδα ἡμῶν ἀείποτε εἰς τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου ἀνατιθέμενοι, τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς καὶ παράκλησιν αἰωνίαν δόντος καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι. Ἀντλῶμεν ἐκ τῆς χάριτος ταύτης παράκλησιν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καὶ στήριξιν ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

Ὀφειλετικῶς δὲ τὴν εὐσεβῆ ψυχικὴν ἡμῶν ἀνύψωσιν ἐπιβεβαιοῦντες καὶ ἐπιμαρτυροῦντες καὶ δι' ἔργων ἐπαξίων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλαδελφίας ἡμῶν, ἀσκήσωμεν ἕκαστος κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν ἔτι κατὰ τὰς παρούσας δυσχερεῖς στιγμὰς τὸ καθῆκον τῆς πρὸς τοὺς πάσχοντας ἀδελφοὺς ἡμῶν εὐποιΐας καὶ μεταδοτικότητος ἡμῶν. Περιορίζοντες εἰς τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον ὅριον τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν δαπάνας ἡμῶν, ἀνακουφίσωμεν διὰ τοῦ πλεονάσματος τὴν στέρησιν καὶ τὴν θλῖψιν τοῦ πλησίον καὶ στηρίξωμεν διὰ τῆς ἱλαρᾶς συναντιλήψεως ἡμῶν τὰ εὐαγῆ κοινὰ ἱδρύματα ἡμῶν, συντρέ-

χοντες εἰς τὸ γενικὸν καλόν. Τὰ πάντα ἐν ὑμῖν κατευθυνέτω ἡ πίστις καὶ ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ φιλότιμος φιλογένεια ἡμῶν.

Ταῦτα ἐν ἀγάπῃ, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, προσαγορεύοντες καὶ πατρικῶς δι᾽ ὀλίγων ὑποδεικνύοντες πρὸς τὴν ἀγάπην ὑμῶν ἐπὶ ταῖς ἐπιστάσαις καὶ πάλιν ἁγίαις καὶ χαρμοσύνοις ταύταις ἑορταῖς τῆς εὐσεβείας ἡμῶν, ἐπευχόμεθα ὅπως ὁ Κύριος δῷ διελθεῖν ὑμᾶς ταύτας ἐν ὑγείᾳ καὶ χαρᾷ καὶ ἐν παραμυθίᾳ ἀπὸ πάσης θλίψεως καὶ στενοχωρίας βιωτικῆς. Αὐτὸς δωρήσαιτο καὶ τὸν ἀνατέλλοντα νέον τῆς χρηστότητος αὐτοῦ ἐνιαυτὸν ὑμῖν καὶ τοῖς οἴκοις ὑμῶν φορὸν πάσης εὐοδώσεως καὶ εὐημερίας, ὡσαύτως δὲ φορὸν ἀνακουφίσεως καὶ ἀνορθώσεως καὶ τῷ κόσμῳ παντί.

Ἡ χάρις καὶ ἡ εὐλογία τοῦ σαρκὶ Γεννηθέντος Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Χριστούγεννα 1932.

† ***Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης.***

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ

ΛΟΓΟΣ
ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ
ΕΝ ΤΩι ΠΑΝΣΕΠΤΩι ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩι ΝΑΩι
ΤΗι ΚΥΡΙΑΚΗι ΠΡΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

«Βίβλος Γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Εὐλαβὲς ἐκκλησίασμα,

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ μὴ εἴχομεν ἀνάγκην τῆς βοηθείας ἀπὸ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν βιβλίων. Θαυμάσιον θὰ ἦτο οἱ ἄνθρωποι νὰ ἤμεθα ἀνενδεεῖς τῆς ἐξωτερικῆς βοηθείας, ἀπηλλαγμένοι τοῦ διανοητικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ, ἀδιάφθοροι, ὅπως ἐξήλθομεν ἐκ τῶν χειρῶν καὶ τῆς πνοῆς τοῦ Δημιουργοῦ. Ἠθέλομεν εἶσθαι αὐτάρκεις ἀπὸ διανοητικῆς ἀπόψεως καὶ ἄμεμπτοι ἀπὸ ἠθικῆς. Θὰ ἤμεθα ἠθικῶς λευκοὶ ὅπως τὸ κρῖνον καὶ εὐώδεις ὅπως τὸ ρόδον. Θὰ ἔλειπον αἱ ἄκανθαι τῆς κακίας ὅπως θὰ ἔλειπον καὶ αἱ φυσικαὶ ἄκανθαι καὶ τρίβολοι, αἱ ὁποῖαι παρεμόρφωσαν τοὺς ἀγροὺς μετὰ τὴν παρακοὴν καὶ τὴν κατάραν.

Πόσον ὡραῖον θὰ ἦτο νὰ ἔζη ὁ ἄνθρωπος ὄχι τὴν σημερινὴν ζωὴν τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀγωνίας, ἀλλὰ τὴν εὐτυχῆ ἐκείνην τοῦ ἀπολεσθέντος Παραδείσου! Τὸ Πνεῦμα θὰ ἀντικαθίστα τὰ βιβλία, αἱ καρδίαι ἡμῶν τὰς σελίδας, ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος τὴν μελάνην.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν πρωτοπλάστων, τὸ ὕψιστον Πνεῦμα δὲν διακόπτει τὴν ἐπικοινωνίαν. Ἐπικοινωνεῖ μὲ τὰ σχετικῶς ἐκλεκτότερα ἀπὸ ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ἀπόψεως πλάσματα, μὲ τὰς κορυφὰς τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως, τὰς διακρινομένας ἐπὶ τῇ εἰς Αὐτὸ πίστει ἅμα καὶ λευκότητι τοῦ ἠθικοῦ βίου. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν Ἀβραὰμ ὁ φιλόθεος, Νῶε ὁ δίκαιος, Μωϋσῆς ὁ θεόπτης, οἱ διάφοροι ἅγιοι προφῆται καὶ σοφοί, τῶν ὁποίων ἡ καρδία καὶ ὁ κάλαμος ἐκινήθησαν ὑπὸ

θείας τινὸς ἐμπνεύσεως. Ὡς ὄργανα τοῦ Σχεδιαστοῦ τοῦ ἔργου τῆς Ἀπολυτρώσεως ὁμιλοῦσι καὶ γράφουσι, διδάσκοντες καὶ προφητεύοντες. Αἱ προφητεῖαι ἀποβλέπουσι πρὸς τὸ γεγονὸς ὅπερ κατέστη ὁ ἄξων περὶ τὸν ὁποῖον ἀπὸ δέκα καὶ ἐννέα αἰώνων κινεῖται ἡ πνευματική, ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος. Ἡ διδασκαλία δὲ αὐτῶν ὑπῆρξε τὸ γάλα τῆς ἐν βρεφικῇ καταστάσει ἀνθρωπότητος, σκιώδης καθ' ἑαυτήν, μαρτυροῦσα ὅμως τὸ προσεγγίζον φῶς, ὅπως ἡ αὐγὴ τὸν ἥλιον.

Εὐαγγέλιον! Ἰδοὺ τὸ πλῆρες φῶς! Ἰδοὺ ἡ τελευταία λέξις τῶν ἀποκαλύψεων! Ἰδοὺ θεῖον, σωτήριον, αἰώνιον προϊὸν καλάμου κινηθέντος ὑπὸ βιαίας πνοῆς τοῦ Πνεύματος, γοητευτικὸν καὶ μυστηριῶδες κατὰ τὸν εἰπόντα «δοθείη μοι λόγος ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ Εὐαγγελίου».

Τὸ γνωρίζομεν ἀτελῶς ἀλλὰ τὸ θαυμάζομεν ἀπείρως, ὅσοι τὸ ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ οἴκῳ, ὅσοι τὸ ἀσπαζόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ὅσοι τὸ μελετῶμεν, ὅσοι ζητοῦμεν νὰ ἐμβαθύνωμεν. Ἐκπληττόμεθα διὰ τὴν ἁπλότητα τοῦ ὕφους καὶ μένομεν ἐνεοὶ πρὸ τοῦ βάθους καὶ πλάτους τῶν ἀληθειῶν του. Ἐνθυμούμεθα ὅτι ἐγράφη εἰς μίαν γλῶσσαν, σήμερον δὲ εὑρίσκεται μεταφρασμένον εἰς ὑπερπεντακοσίας. Τὸ ἀνέγνωσαν οἱ δοῦλοι καὶ ἔγιναν ἐλεύθεροι μαθόντες ὅτι πάντες ἓν ἐσμὲν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ ἀνέγνωσαν οἱ βασιλεῖς καὶ ἔγιναν δοῦλοι τῶν ὑπηκόων ἰδόντες ὅτι ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας, ἔσται πάντων δοῦλος. Διότι ἀφοῦ ὁ βασιλεὺς-Θεὸς ἐγεννήθη ἐντὸς φάτνης καὶ ἐταπεινώθη διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου, πολὺ μᾶλλον ὁ βασιλεὺς-ἄνθρωπος ὑποχρεοῦται νὰ γίνῃ ὑπηρέτης τῆς εὐτυχίας τῶν ὁμοίων του.

Τὸ Εὐαγγέλιον ἐφώτισε τὰς σκοτεινὰς φυλακὰς τῆς βαρβαρότητος, ἔθραυσε τὰ κιγκλιδώματα ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐφυλάσσοντο, ὡς πρόβατα ἐπὶ σφαγήν, οἱ ἄνθρωποι πρὸς πώλησιν. Διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πολιτεύεται ἡ δουλεμπορία ἀφότου ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ἔγινε τέκνον τοῦ Θεοῦ, ἀφότου πᾶς ἄνθρωπος ἔλαβε τὸ δικαίωμα ἀτενίζων πρὸς τὰ ἄνω νὰ λέγῃ: Πάτερ ἡμῶν. Τὸ μεσότοιχον τῶν κοινωνικῶν τάξεων, μὴ τεθεμελιωμένον ἐπὶ τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἤθους ἐξηφανίσθη σὺν τῷ χρόνῳ, ὅπως ἐξαφανίζονται αἱ σκιαὶ ἔμπροσθεν τοῦ φωτός. Ἡ γυνὴ βλέπουσα τὴν Μαριὰμ νὰ γεννᾷ τῆς Δικαιοσύνης τὸν Ἥλιον, αἰσθάνεται τὴν ὑψηλὴν θέσιν τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατὸν νὰ κατέχῃ διὰ τῆς σωφροσύνης, αἰσθάνεται τὸ μέγεθος τῆς ἀποστολῆς της ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ. Πολλαὶ γυναῖκες ἔβαψαν διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν τὸν δρόμον τοῦ Εὐαγγελικοῦ πολιτισμοῦ. Πλεῖστοι ἄνδρες πίπτουν ἐνδόξως ὑπὲρ τοῦ Βιβλίου τούτου διὰ νὰ ἀναστηθῶσιν ἐνδο-

ξότεροι. Ἄλλοι πάλιν πεπλανημένοι εὑρίσκουν τὴν ἀλήθειαν, φωτίζονται, διώκονται ἕνεκεν τοῦ Εὐαγγελίου, ἐξυψοῦνται εἰς τὸ ὕψος τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἁγίων.

Ὁ φιλόσοφος Ἰουστῖνος ζητῶν τὴν ἀλήθειαν μελετᾷ τὰ ποικιλώνυμα φιλοσοφικὰ συστήματα τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, περιπλανᾶται ἀπὸ σχολῆς εἰς σχολήν, συναντᾶται ἐπὶ τέλους μὲ τὴν Ἱερὰν Βίβλον, μελετᾷ, πείθεται, ἀφοσιοῦται μέχρι μαρτυρίου. Ὁ δεκαοκταετὴς Ἀντώνιος μεταβαίνει εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Αἴφνης ἀκούει. «Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι». Ὑπακούει καὶ ἁγιάζεται. Ὁ Αὐγουστῖνος ζῇ ἐν κώμοις καὶ μέθαις Βαρυνθεὶς σκέπτεται ἀπογοητευμένος περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του. Εὑρίσκει κείμενον Εὐαγγελίου, ἀναπτύσσει τὴν μεμβράνην καὶ ἀναγινώσκει· «Ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι. Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός». Βλέπει νέον κόσμον, νέαν ζωὴν αἰσθάνεται, ἠλεκτρίζεται, συνέρχεται, βαπτίζεται καὶ ἀναδεικνύεται μέγιστος Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅ,τι δὲ συνέβη μὲ τοὺς τρεῖς τούτους, συνέβη μὲ χιλιάδας ἄλλας, φυλάς, ἔθνη, μὲ λαοὺς ὁλοκλήρους μεταμορφωθέντας διὰ τῶν θείων ἰδεῶν τοῦ Εὐαγγελίου.

Τὸ Εὐαγγέλιον ἔχει συγγραφέα τὸν Θεόν, σκοπὸν τὴν σωτηρίαν, περιεχόμενον δὲ τὴν ἀλήθειαν.

Τὸ μεγαλεῖον τῶν Γραφῶν—προσθέτει ἕτερος—μὲ ἐκπλήττει, ἡ δὲ ἁγιότης τοῦ Εὐαγγελίου ὁμιλεῖ μὲ τὴν καρδίαν μου. Ἴδετε τὰ βιβλία τῶν σοφῶν ἀνθρώπων πόσον μικρὰ εἶναι ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτό! Εἶναι δυνατὸν τόσον ὑψηλὸν καὶ ἁπλοῦν συνάμα Βιβλίον νὰ εἶναι ἔργον ἀνθρώπου ;

Τὸ Εὐαγγέλιον κέκτηται μυστικήν τινα δύναμιν ἐπενεργοῦσαν ἐπὶ τοῦ νοῦ καὶ θέλγουσαν τὴν καρδίαν. Δὲν εἶναι ἁπλῶς βιβλίον, ἀλλὰ ζῶσα ὕπαρξις, δρῶσα δύναμις, οὐδαμοῦ δὲ εὑρίσκεται ἡ σειρὰ τῶν ὡραίων ἰδεῶν, αἱ ὁποῖαι ὡς τάγματα οὐρανίας στρατιᾶς παρελαύνουν καὶ διεγείρουν ἐν τῇ ψυχῇ τὸ αἴσθημα ὅπερ διεγείρει ἡ θέα τοῦ ἀστερόεντος οὐρανοῦ—γράφει ὁ ἐξόριστος τῆς Ἁγίας Ἑλένης.

Ἂς προάγεται ἡ παιδεία — ἀναφωνεῖ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Φάουστ — ἂς εὐρύνεται ὁ κύκλος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἂς βαίνῃ ὅσον θέλει ἐμπρὸς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Οὐδέποτε θὰ ὑπερβῇ τὸ φεγγοβόλον καὶ ἀπαστράπτον ὕψος τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ!

Ἀλλά, ὁ Ἥλιος προχωρεῖ ἀδιαφορῶν διὰ τὰς κρίσεις ἡμῶν, οἱ

ὁποῖοι δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἄνευ αὐτοῦ. Φωτίζει καὶ θερμαίνει ἀδιαφορῶν ἂν ὑπάρχουν καὶ θεωρίαι περὶ κηλίδων. Ἡ Βίβλος ὁλονὲν διαδίδεται προχωρεῖ καὶ φωτίζει. Γίνεταί που σημεῖον ἀντιλεγόμενον. Ποταμοὶ μελάνης χρησιμοποιοῦνται διὰ νὰ κριθῇ οὕτως ἢ ἄλλως. Ἡ ἀλήθεια ὅμως δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ θορυβῆται ἐπειδὴ ὑπάρχουν ἀκόμη οἱ πλανώμενοι. Θᾶττον ἢ βράδιον θὰ ζητηθῇ. Ἡ εὐθεῖα ὁδὸς δὲν μετακινεῖται. Ὀφείλει νὰ μετακινῆται ὁ πεπλανημένος ὁδοιπόρος ἕως ὅτου εὕρῃ αὐτήν. Τὸ Εὐαγγέλιον εὑρίσκεται μεταφρασμένον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν τῶν τυφλῶν.

Τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐξαγγέλλει ἡ πραγματικότης, ἡ ἐξάπλωσις τοῦ φωτός, ἡ κατάργησις τῆς δουλείας, ἡ ἀποκατάστασις τῆς γυναικός, τὰ αἵματα τῶν μαρτύρων, ἡ ταπείνωσις τοῦ ἄρχοντος, ἡ ἐξύψωσις τοῦ λαοῦ, ὁ σεβασμὸς τοῦ αἰχμαλώτου, ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου προστασία τοῦ ὀρφανοῦ καὶ τοῦ ἐργάτου, ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, ἡ διάδοσις τῶν γραμμάτων, ἡ συνείδησις περὶ τῆς φιλανθρωπίας ὡς στοιχείου τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τρόπον ὥστε, τὸ πανδοχεῖον τοῦ εὐσπλάγχνου Σαμαρείτου — ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὀρφανοτροφεῖον, Πτωχοκομεῖον, Γηροκομεῖον, Νοσοκομεῖον — νὰ μὴ λείπῃ σήμερον ἀπὸ καμμίαν πόλιν.

Ὁ Ἰησοῦς ἐσιώπα κρινόμενος ὑπὸ τοῦ Πιλάτου. Καὶ αἱ σελίδες τῆς ἱερᾶς Βίβλου φαίνονται ὡς νὰ σιωπῶσιν ἐνώπιον τῶν πεπλανημένων ἐπικρίσεων ἀπὸ τοῦ Κέλσου μέχρι τοῦ Ρενάν.

Ἀπολογοῦνται ἐπιδεικνύουσαι ἁπλῶς τοὺς πνευματικοὺς θησαυρούς των. Διότι εἶναι ὀστράκινα σκεύη ἐμπερικλείοντα ἀληθινοὺς μαργαρίτας, εἶναι ἐλάχιστον περικλεῖόν τι τὸ μέγιστον, εἶναι φῶς ἄνωθεν κατελθὸν εἰς τρόπον καὶ ποσόν, ὅσα δύνανται νὰ δεχθῶσιν ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων. Ἡ Βίβλος εἶναι εἶδος ἐνανθρωπήσεως τοῦ Ὑψίστου Πνεύματος προσλαβόντος σάρκας καὶ ὀστᾶ ἀνθρωπίνων λέξεων καὶ φράσεων. Ὅπως δὲ ὁ ἐνανθρωπήσας ἐκρίθη καὶ κατεκρίθη μάλιστα, τοιουτοτρόπως εὐεξήγητον τυγχάνει ὅτι καὶ ἡ Βίβλος αὐτοῦ ὑπέπεσεν εἰς τὰς κρίσεις, αἱ ὁποῖαι, ὡς γνωστόν, οὔτε στόχον ἔχουσι τὴν εὕρεσιν τῆς ἀληθείας πάντοτε, οὔτε ἐλατήρια ἀνεξάρτητα συμφερόντων, παθῶν καὶ ποικίλων ἀντιλήψεων. Ὁ πανδαμάτωρ χρόνος βασανίζει τὰ πράγματα κάλλιον ἡμῶν. Ἐνῷ δὲ ὁ κατακλυσμὸς τῶν ἐτῶν ἔχει θάψει μυριάδων μυριάδας βιβλίων, ἡ Βίβλος ὡς κιβωτὸς κρύπτουσα τὴν ζωὴν ἐπιπλέει ἀσινής, διότι τὸ ὑλικόν της ἔχει προπαρασκευασθῇ ὑπὸ δώδεκα αἰώνων, ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ μέχρι τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου καὶ ἐδοκιμάσθη ὑπὸ τῶν δέκα καὶ ἐννέα μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδων.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

ΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΠΡΩΤΗ ΕΝ ΝΙΚΑΙᾼ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀλλ' ἔλθωμεν εἰς θετικώτερα γεγονότα. Τῷ 325 μ. Χ. μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας συνήρχετο ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου συγκληθεῖσα πρώτην ταύτην φοράν, ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας εἰς Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας.

Καίτοι δὲ ἡ Σύνοδος συνῆλθεν ἕνεκα δογματικῶν λόγων κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ, πρὸς δὲ καὶ ἕνεκα τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ἑπόμενον ἦτο νὰ προβῇ αὕτη εἰς τὴν λῆψιν ἀπαραιτήτων τινῶν διοικητικῶν μέτρων, καὶ προέβη εἰς τοιαῦτα. Ἀφοῦ διερρύθμισε τὰ δογματικά, τὰ τοῦ σχίσματος τοῦ Μελετίου καὶ ἀπέρριψε τὴν πρότασιν περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀγαμίας τοῦ Κλήρου, προέβη ἡ Σύνοδος εἰς τὴν ἔκδοσιν 20 κανόνων (10), ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ΣΤ' καὶ ὁ Ζ' ρυθμίζουσι τὰ τῆς διοικήσεως τῶν μεγάλων Ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν ἔχοντες ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς:

Κανὼν ΣΤ'.

«Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λυβίῃ καὶ Πενταπόλει ὥστε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξου-

(10) Ἐχαλκεύθησαν κατὰ τὴν ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα παρά τινος Ἀραβοφώνου 84 δῆθεν κανόνες καὶ 59 κεφάλαια ἀποδοθέντα εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, ἅπερ παρέμειναν ἐντελῶς ἄγνωστα εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν, ὅτε ἐκομίσθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους εἰς Εὐρώπην παρά τινος Ἰησουΐτου καὶ κατεχωρήθησαν εἰς τὴν Συλλογὴν τῶν Συνόδων Mansi μετὰ συνηγορίας ὑπὲρ αὐτῶν. Τὴν σήμερον ἐκσυρίττονται παρὰ πάντων ὡς κίβδηλοι καὶ πλαστοὶ οἱ κανόνες οὗτοι.

σίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ρώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστιν, ἐπίσης δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἐν ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις».

Κανὼν Ζ'.

«Ἐπειδὴ συνήθεια κεκράτηκε καὶ παράδοσις ἀρχαία ὥστε τὸν ἐν Αἰλίᾳ ἐπίσκοπον τιμᾶσθαι ἐχέτω τὴν ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς» (11).

Τί διδάσκουσι, τί ἀποφαίνονται διὰ τῶν κανόνων τούτων οἱ 318 Πατέρες τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου; Διδάσκουσι καὶ ἀποφαίνονται ὅτι ἡ δικαιοδοσία τὴν ὁποίαν ἐνήσκουν οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης ἐν Κάτῳ καὶ Μέσῃ Ἰταλίᾳ, οἱ Ἀλεξανδρείας Αἰγύπτῳ, ἐν Λυβίῃ καὶ ἐν Πενταπόλει, οἱ Ἀντιοχείας ἐν τῇ Ὑπαρχίᾳ Ἀνατολῆς, καθὼς καὶ τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς τοῦ Ἱεροσολύμων καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, ἦσαν ἁπλούστατα ***ἔθος καὶ παράδοσις ἀρχαία*** καὶ οὐχὶ ὑπέρτερόν τι δίκαιον.

Διδάσκουσι καὶ ἀποφαίνονται ὅτι τὰ *ἔθη* ταῦτα ἡ Σύνοδος τὰ ἐπικυροῖ προσδίδουσα οὕτως εἰς αὐτὰ τὸν χαρακτῆρα θετικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ νομοθετήματος. Διδάσκει καὶ ἀποφαίνεται ὅτι κατ' οὐδὲν διέφερον τὰ δίκαια τοῦ Ρώμης τῶν δικαίων τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ὅτι παντες εὑρίσκοντο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου καὶ ὑπήγοντο εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν.

Ἀλλ' ἐν τῇ Συνόδῳ εὑρίσκοντο Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Σιλβέστρου ὁ Βίττων καὶ Βικέντιος. Ἐπεβάλλετο λοιπὸν εἰς αὐτοὺς ἂν αἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου παρεβίαζον καὶ παρεγνώριζον τὰ θείῳ δικαίῳ δικαιώματα τοῦ Πάπα, ἐγειρόμενοι τῆς θέσεώς των νὰ βοήσωσι... πλανᾶσθε Πατέρες Ἅγιοι μὴ εἰδότες τὰς Γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπερτάτη δικαιοδοσία τῶν ἐπισκόπων Ρώμης δὲν ἀποτελεῖ ἁπλοῦν ἀρχαῖον Ἐκκλησιαστικὸν ἔθος καθ' ὃ ἐτοιμάζεσθε νὰ νομοθετήσητε ἀλλὰ δικαίωμα θείῳ δικαίῳ ἀπορρέον ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀγνοεῖτε τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος πρὸς τὸν Πέτρον ἱδρυτὴν τῆς Ἐκκλησίας Ρώμης «Σὺ εἶ Πέτρος» κτλ. καὶ ὑπ' αὐτοῦ κληροδοτηθέντας εἰς τοὺς διαδόχους του (12).

---

(11) Αἱ διατάξεις τῶν Βασιλικῶν περὶ ἐθῶν εἰσίν: «ἡ παλαιὰ συνήθεια ἀντὶ νόμου φυλάττεται καὶ τὰ μακρᾷ συνηθείᾳ καὶ ἐπὶ πολλοῖς ἐνιαυτοῖς φυλαχθέντα οὐχ ἧττον τῶν ἐγγράφων κρατοῦσι». Βασιλικὰ Βιβλ. Β' τιτλ. α' κεφ. Μα, Μβ, Μγ προβλ. καὶ δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, κανόνας Β' καὶ Ζ', τρίτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου καν. Η', Πενθέκτης καν. ΛΘ' καὶ ΡΒ' Μ. Βασιλείου πρὸς Ταρσοῦ Διόδωρον.

(12) Περιεργείας χάριν σημειοῦμεν ὅτι ἐκ τῶν 61 Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, οἵτινες ἡρμήνευσαν τὸ εὐαγγελικὸν τοῦτο χωρίον, ἡ μεγάλη πλειοψηφία καὶ ὡρισμένως οἱ 44 κατὰ τὸν Γάλλον θεολόγον Launoy τὸ ἑρμηνεύουσιν ὡς

Ταῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα ἔδει νὰ φωνήσωσιν ἐν τῇ Συνόδῳ οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Σιλβέστρου καὶ νὰ φέρωσι τὴν Σύνοδον εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Ἀλλ' οἱ Τοποτηρηταὶ εἰς οὐδεμίαν παρατήρησιν προέβησαν, ἐψήφισαν δὲ καὶ ὑπέγραψαν τὰς ἀποφάσεις εἰς τὸν κανόνα τὸν θεσμοθετοῦντα ὅτι ἡ δικαιοδοσία τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης καὶ κυρίως τῆς διοικήσεως Ρώμης, τῆς ἀποτελουμένης ἐκ δέκα μόνον ὑποδιοικήσεων (provinciae suburbicariae), καθ' ἃ πιστοῦται ἐκ τῆς ἀρχαίας Λατινικῆς Συλλογῆς τῶν Κανόνων τῆς καλουμένης Prisca πρὸς δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ρουφίνου Ἐκκλ. Ἱστορ., καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ δικαιοδοσία τῶν ἐπισκόπων Ἀλεξανδρείας κτλ. ἦσαν **ἁπλοῦν ἀρχαῖον ἔθος** ἐκπηγάσαν ἐκ μόνης τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς ὑπὸ τῶν μεγάλων πόλεων ἔνθα τὸ πρῶτον ἐκηρύχθη ὁ χριστιανισμὸς ἱδρύσεως τῶν λοιπῶν ἐπαρχιακῶν Ἐκκλησιῶν θεωρουσῶν τὴν μεγαλούπολιν ὡς μητέρα Ἐκκλησίαν.

Μόνον κατόπιν ἑορτῆς ἀντελήφθησαν οἱ ἐν Ρώμῃ ὅτι ὁ ΣΤ' κανὼν τῆς

ἀναφερόμενον εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ Πέτρου περὶ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ καὶ μόνον 17 εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Πέτρου. (Πρβλ. Ὠριγένην, Κυπριανόν, Ἀθανάσιον, Βασίλειον, Χρυσόστομον κτλ.). Καὶ ὅμως ἐν τῇ Γερμανικῇ μεταφράσει τῆς Κ. Διαθήκης τοῦ Allioli, τῇ ἐγκεκριμένῃ ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ ΙΣΤ', ὁ μεταφραστὴς δίδων τὴν σημερινὴν ἑρμηνείαν τῶν Δυτικῶν σημειοῖ: οὕτως ἑρμηνεύουσι πάντες οἱ Ἅγιοι Πατέρες. Οὕτω γράφεται παρὰ τῶν Δυτικῶν ἡ Ἱστορία. Πρόσθες ὅτι ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων μόνος ὁ Κλήμης ἀναφέρει τὸ ψιλὸν ὄνομα τοῦ Πέτρου, ὁ δὲ Ἰγνάτιος «τοὺς περὶ Πέτρον». Θὰ συνέβαινε τοῦτο ἂν ὁ Πέτρος ἐγινώσκετο καὶ ἐθεωρεῖτο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τῆς Ἀποστολικῆς ἐποχῆς ὡς ὁ Βικάριος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ὁρατὴ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν θὰ ἀνεφέρετο παρὰ πάντων τὸ διοικητικὸν κέντρον ὁ βασικὸς θεσμὸς τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ; Ἂν ὁ Πέτρος ἦτο ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας τί θὰ ἀπογίνωσι τὰ γραφόμενα τοῦ Παύλου «ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ Χριστὸς ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφεσ. Δ' 16) καὶ πάλιν «ὁ ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας» (Ἐφεσ. Ε' 23) καὶ πάλιν «πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ» (Ἐφεσ. Α' 22-23) καὶ πάλιν «αὐτός ἐστι κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας» (Κολοσ. Α' 18). Τοῦτο βεβαιοῦσιν οἱ Πατέρες (βλέπε Βασιλ. περὶ κρίματος Θεοῦ. Γρηγόριος Θεολόγος Λόγος ΛΑ', Γρηγόριος Νύσσης Λόγος ΙΒ' κατὰ Εὐνομίου, Θεοδώρητος Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολήν. Θεοφύλακτος Ἑρμην. εἰς Α' Κορινθ. κλπ.). Καὶ ἡ Ἀγγλικανὴ δὲ Ἐκκλησία ἀπαντῶσα τῷ 1868 εἰς τὴν Ἐγκύκλιον τοῦ Πάπα Θ' ἔγραφε· «πιστῶς βεβαιοῦμεν οὐ τὸν Πέτρον ἀλλὰ τὸν Χριστὸν εἶναι τὴν πέτραν τῆς Ἐκκλησίας, τουτέστιν θεμέλιον ἀδιάσειστον καὶ ἀσάλευτον».

ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἦτο ἀσύμφορος αὐτοῖς· καὶ ἐγένετο ἀπόπειρα θεραπείας. Εἰς τὰς πλείστας τῶν Λατινικῶν μεταφράσεων ὁ κανὼν παρεφθάρη ὡς ἑξῆς : «Ecclesia Romana semper habuit primatum». «Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἀείποτε ἔσχε τὰ πρωτεῖα». Ἐκυκλοφόρησε δὲ αὕτη ἡ παραφθορὰ καὶ οὐ μόνον ἐπιστεύθη ἐν τῇ Δύσει, ἔνθα ὁπωσοῦν τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἀμαθείας, ἀλλ' ἐγένετο ἀπόπειρα παρουσιάσεως αὐτῆς καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Οὕτω παρεφθαρμένον παρουσίασαν τὸν κανόνα οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Λέοντος Α΄ εἰς τὴν ἐν Χαλκηδόνι τετάρτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (13), ἥτις αὐτοστιγμεὶ ἐφίμωσεν αὐτοὺς παρουσιάσασα τὸ αὐθεντικὸν κείμενον τοῦ Κανόνος, καθὼς καὶ ὁ Πάπαξ Φῆλιξ Β΄ γράφων πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἀκάκιον.

Ἀλλὰ μείζονες ἐκπλήξεις μᾶς ἐπιφυλάσσονται ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

Σημείωσις Α΄. — Νεώτεροι τινὲς Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐφεῦρον τὴν δικαιολογίαν ὅτι ἡ Σύνοδος ἀνέφερε τὸν Ρώμης μόνον ὑπὸ τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ ὡς Πατριάρχου τῆς Δύσεως καὶ οὐχὶ ὡς προϊσταμένου τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Ἡ σοφιστικὴ αὕτη ξυπνάδα, ἀνταξία κατὰ πάντα τῶν σχολαστικῶν θεολόγων οἵτινες συνεζήτουν ἐμβριθῶς πῶς οἱ Ἄγγελοι δύνανται νὰ σταθῶσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς μιᾶς βελόνης καὶ ὑπελόγιζον τὸν ἀριθμὸν τῶν Δαιμόνων εὑρίσκοντες αὐτὸν ὡς ἀνερχόμενον εἰς 7,405,906 (14), ἔχει τὸ ἀτύ-

---

(13) Τοιοῦτον πλαστογραφημένον τὸν ΣΤ΄ Κανόνα εἶχεν ὁ Πάπας Λέων ὁ Α΄ ὅταν ἐταράττετο καὶ διεμαρτύρετο κατὰ τοῦ ΚΗ΄ Κανόνος τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὡς παραβιάζοντος δῆθεν τὸν ΣΤ΄ Κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμ. Συνόδου.

Ἡ παραχάραξις δὲ αὕτη συνετέλεσεν οὐ σμικρὸν εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῶν περὶ Πρωτείων ἀξιώσεων τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Λέοντος Α΄ καὶ ἐφεξῆς, μέχρις οὗ ἐπῆλθεν ἡ ψευδοκωνσταντίνειος Δωρεὰ καὶ αἱ ψευδοδεκρετάλεις αἱ παγιώσασαι καὶ προκηρύξασαι urbi et orbi τὰς πλαστογραφίας ταύτας.

(14) Εἰς τούτους δέον νὰ προστεθῶσιν αἱ **συλφίδες** κατοικοῦσαι εἰς τὸν ἀέρα, αἱ **σαλαμάνδραι** ἐξερχόμεναι ἐκ τοῦ πυρός, αἱ **νύμφαι** κατοικοῦσαι ἐντὸς τῶν ὑδάτων, αἱ **νηρηΐδες** κατοικοῦσαι ἐντὸς τῶν δασῶν, οἱ **δράκοντες** ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς γῆς καὶ τρώγοντες μὲ εὐχαρίστησιν τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ αἱ μωρίαι αὗται ἐγράφοντο καὶ ἐπιστεύοντο σοβαρῶς κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

Ἡ Δαιμονολατρεία δὲ ἐβασίλευε ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Καὶ σήμερον ἔτι, ἐν πλήρει εἰκοστῷ αἰῶνι, ὑπάρχουν Ρωμαιοκαθολικοὶ Μοναχοὶ ἰσχυριζόμενοι ὅτι κέκτηνται εἰδικότητα εἰς τὸ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια καὶ θεραπεύειν τοὺς δαιμονιζομένους. Ἕνα τοιοῦτον τοῦ Μοναχικοῦ Τάγματος τῶν Passioniste συνήντησέ ποτε ἐν Εὐρώπῃ ὁ χαράττων τὰς γραμμὰς ταύτας κομπάζοντα ἢ διηγούμενον τοὺς κατὰ τῶν δαιμόνων ἄθλους του.

γημα ὅτι ἐνεφανίσθη κατὰ 10 αἰῶνας βραδύτερον τοῦ δέοντος, οὐδεὶς δὲ τῶν Πατέρων Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων διενοήθη ποτὲ τοιαύτην διάκρισιν. Ἐξ ἐναντίας ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος γινώσκει καὶ ἀναφέρει τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης ὡς Πατριάρχην κατὰ πάντα ἴσον τοῖς λοιποῖς καὶ οὐδὲν ἐπὶ πλέον ἔχοντα· οἱ δὲ μεταγενέστεροι Ρωμαῖοι Συγγραφεῖς ἀναφέρουσι καὶ ὡς ἕδραν αὐτοῦ ***τὸ Πατριαρχεῖον Λατερανοῦ.*** Ἡ δὲ Ἱστορία εἶναι θετικὴ ἐπιστήμη γραφομένη ἐπὶ τῇ βάσει γεγονότων μεμαρτυρημένων καὶ οὐχὶ ***πομφολυγωδῶν φαντασιοπληξιῶν.***

Ἐπιζητοῦντες δὲ οἱ σημερινοὶ θεολόγοι τῆς Δύσεως νὰ ἀποφύγωσι τὸ ἓν κατ᾽ αὐτοὺς ἄτοπον, ἐμπίπτουσιν εἰς ἕτερον ὡς παρουσιάζοντες τὴν πρώτην ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, θεσμοθετοῦσαν περὶ τῆς ὀργανικῆς διοικήσεως τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, νὰ μὴ ἀναφέρῃ καὶ νὰ μὴ λογαριάζῃ τὸν Πάπαν, τὸν κατ᾽ αὐτοὺς προϊστάμενον Αὐτῆς. Ἀλλά, ἂν οὕτω δέον νὰ ἑρμηνευθῇ ὁ ΣΤ´ κανὼν διατί οἱ ἐν Ρώμῃ προέβησαν εἰς πλαστογράφησιν αὐτοῦ; Ὅτι δὲ οἱ ἐν Ρώμῃ ἐπισήμως ἐπλαστογράφησαν αὐτὸν πιστοῦται ὑπὸ ἀναμφισβητήτου ἱστορικοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ ἐν τῇ τετάρτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ Παπικοὶ Τοποτηρηταὶ Λέοντος τοῦ Α´ ἀπετόλμησαν νὰ παρουσιάσωσιν αὐτὸν πλαστογραφημένον, ἐξελεγχθείσης αὐθωρεὶ διὰ τῆς ἀντιπαραβολῆς πρὸς τὸν ἐπίσημον κώδικα τῶν Πρακτικῶν τῆς πλαστογραφίας ταύτης. Καὶ ἐπέρχεται αὐτομάτως εἰς τὸν νοῦν τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «τὸ δὲ Πνεῦμα ρητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν» (Α´ Τιμ. κεφ. Δ´). Ἐφ᾽ ᾧ καὶ προτρέπει τὸν Τιμόθεον «μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν μηδὲ προσέχειν μύθοις» καὶ πάλιν «ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται» (Β´ Τιμ. Δ´ 3-5).

Σημείωσις Β´.—Οἱ παπισταί, οἷον ὁ Βελλαρμῖνος, ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ κανονικότης τῶν Οἰκουμ. Συνόδων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐὰν πρεπόντως συνεκλήθησαν αὗται ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ προσθέτουσιν ὅτι, τῆς συγκλητηρίου ἐπιστολῆς τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἀπολεσθείσης, δὲν δύναται ν᾽ ἀποδειχθῇ ἐὰν ἐν αὐτῇ δὲν ἀνεφέρετο ἡ ἔγκρισις τῆς συγκλήσεως ὑπὸ τοῦ Πάπα Σιλβέστρου. Εὐτυχῶς ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔκτοτε ἀνεκαλύφθη ὑπὸ Harris Cowger (Analecta Nicaena London 1857) ἐν ἀρχαίᾳ Συριακῇ μεταφράσει χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος. Τὸ χειρόγραφον εὑρίσκεται ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ Add Mss № 14.526 gol.146.

(Ἀκολουθεῖ)

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΥΡΩΝ
ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΕΝ ΥΨΩΜΑΘΕΙΟΙΣ (ΚΩΝ/ΛΕΩΣ) Ι. ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ

Σεπτῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ προνοίᾳ τοῦ εὐκλεῶς Πατριαρχεύοντος Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Φωτίου τοῦ Β', τῇ 4ῃ Νοεμβρίου ἐν. ἔτους, ἐτελέσθη ἐν τῷ ἐν Ὑψωμαθείοις Ἱερῷ Ναῷ τῆς Θείας Ἀναλήψεως πανηγυρικὴ ἀρχιερατικὴ λειτουργία ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ ἐπετηρίδι ἀπὸ τῆς ἀνοικοδομῆς αὐτοῦ, πυρποληθέντος κατὰ τὴν ἐν Ὑψωμαθείοις μεγάλην πυρκαϊὰν τοῦ 1782. Κατὰ τὸν πανηγυρικὸν ἡμῶν ἐπίκαιρον ἐκρίναμεν ὅπως ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦ ἐν λόγῳ Ναοῦ, ἤτοι εἰς τὴν ἀρχαιότητα, τὴν ὀνομασίαν καὶ τὴν ἀνοικοδομὴν αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ ἐν περιλήψει χαράσσομεν ὧδε:

*
* *

Ἡ ἵδρυσις τοῦ ἐν Ὑψωμαθείοις ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Θείας Ἀναλήψεως δὲν ἀνάγεται μὲν εἰς ἐποχὴν Βυζαντινήν, διότι καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ στερεῖται καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν γνωστῶν Βυζαντινῶν Ναῶν δὲν ἀναφέρεται, ἀλλ' οὐ καὶ πολλῷ ἀφίσταται ταύτης, τιθεμένη εἰς τὸν πρῶτον μετὰ τὴν ἅλωσιν αἰῶνα. Οὕτως, ἐνῷ οἱ χρονογράφοι οὐδαμοῦ ἀναφέρουσι τὴν χρονολογίαν τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου Ναοῦ, τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἅλωσιν, λόγον περὶ αὐτοῦ ποιεῖται ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Μητροφάνης ὁ Γ' κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1566 ἐν τῷ Γράμματι αὐτοῦ ὅπερ καταχωροῦμεν ὧδε:

«Ἐν ἔτει ,ζοδ' (7074=1566) Ἰουλίῳ μηνί, παραστᾶσα ἡ Τριανταφυλλίνα, ἡ θυγάτηρ τοῦ Χατζῆ Δημήτρι, ὡμολόγησεν ὅτι οἰκείᾳ αὐτῆς βουλῇ καὶ προαιρέσει ἀφιέρωσεν ἐν τῷ σεβασμίῳ καὶ θείῳ ναῷ τῆς Παναγίας μου τῆς ἐπονομαζομένης τῆς Χρυσαληθινῆς, τῷ ἐν τοῖς Ὑψωμαθείοις, τὰ πατρικὰ αὐτῆς δύο ὀσπητόπουλα τὰ πλησίον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου πλησίον τοῦ φούρνου, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου πλησίον

τοῦ τουρκσῆ καὶ ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους πλησίον τοῦ Μποζαχανᾶ, ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτῆς σωτηρίας καὶ εἰς τὸ διηνεκὲς μνημονεύεσθαι· δι' οὗ καὶ χοτζέτιον δέδωκεν εἰς ὄνομα τοῦ Χα. Ζῆ Δημήτρι τοῦ υἱοῦ Γεώργη, ὃ ἐνεχειρίσθη τῷ Παναγιωτάτῳ ἡμῶν Αὐθέντη καὶ Δεσπότη τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ κὺρ Ἱερεμίᾳ καὶ συναριθμηθὲν τοῖς ἄλλοις ἐκκλησιαστικοῖς χοτζετίοις, ἐτέθη ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἐδεήθη δὲ ἡ αὐτὴ Τριανταφυλλίνα ἵνα σημειωθῇ ἡ ἀφιέρωσις αὕτη εἰς τὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Κώδικα ὅπως μένῃ ἀνεξάλειπτος καὶ ἵνα μηδεὶς τῶν συγγενῶν αὐτῆς ἀποσπᾶσαι αὐτὰ τολμήσῃ· διὰ τοῦτο ἐσημειώθη καὶ ὅστις ἀνατρέψαι ἐθελήσει ὀψέποτε τὴν ἀφιέρωσιν ταύτην ὑπάρχῃ καὶ ἀφωρισμένος ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος καὶ εὕρῃ καὶ τὴν Παναγίαν μου μαχομένην ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· ὅθεν ἐσημειώθη ἐν τῷ παρόντι Κώδικι εἰς δήλωσιν ἐνώπιον τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου κὺρ Ἱέρακος, τοῦ Νομοφύλακος ἱεροδιακόνου κὺρ Σταυρῆ, τοῦ Μεγάλου Πρωτόπαπα κὺρ Κωνσταντίνου, Ἰωσὴφ Συνάνη, Δημήτρη Καργιαδῆ, Τουρκσῆ Μουράτη, Συνάνη Ἐρέζη, Δημήτρη Παπακυριακοῦ καὶ Ἰωάννου Κωνσταντᾶ καὶ Δημητρίου Γεωργίου καὶ ἄλλων». (Ἐκ τῆς Νομικῆς Συναγωγῆς σελ. 331).

Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ τούτου γράμματος φαίνεται ὅτι ὁ ἱερὸς οὗτος Ναὸς ὑπάρχει ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς πρὸ τοῦ Μητροφάνους τοῦ Γ' Πατριαρχείας τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Γ' (1537-1545).

Ὡσαύτως ἐν τῷ ἐν λόγῳ Πατριαρχικῷ γράμματι βλέπομεν, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ ἱερὸς οὗτος Ναὸς ἔφερε τὴν ὀνομασίαν τοῦ ναοῦ τῆς «Θεοτόκου τῆς Χρυσαληθινῆς». Κατὰ δὲ τὸν ὀτηρὸν ἐκκλησιαττικο χρονογράφον κ. Μ. Γεδεών, Μ. Χαρτοφύλακα τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἔφερεν ὁ ἱερὸς οὗτος Ναὸς μέχρι τέλους τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος.

Νεώτερα ὅμως πατριαρχικὰ γράμματα καὶ πράξεις τῆς Κοινότητος Ὑψωμαθείων εἰς τοὺς οἰκείους Κώδικας κατακεχωρημέναι, ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ ἱερὸς οὗτος Ναὸς μέχρι τέλους τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος ἔφερεν ἀμφοτέρας τὰς ὀνομασίας τήν τε τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Χρυσαληθινῆς καὶ τοῦ τῆς «Θείας Ἀναλήψεως». Οὕτω πατριαρχικὸν γράμμα τῆς 1ης Φεβρουαρίου τοῦ 1791 καλεῖ τὸν ἱ. τοῦτον Ναὸν «Ἐκκλησία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Χρυσαληθινῆς» τῆς καὶ «Ἀναλήψεως» ὀνομαζομένης. Ἑκατέρωθεν δὲ τῆς εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ τούτου Ναοῦ καὶ ἄνωθι φέρεται ἔνθεν μὲν ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ἔνθεν δὲ ἡ τῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἐκ τῆς εἰκονογραφίας ταύτης εἰκάζεται ὅτι κατὰ τὴν ἵδρυσιν ὁ μὲν ὅλος ναὸς ἀφιερώθη τῇ Ὑπεραγίᾳ Θεοτόκῳ, τὸ δὲ ἓν τῶν κλιτῶν αὐτοῦ τῇ θείᾳ τοῦ Κυρίου Ἀναλήψει, ὃν τρόπον καὶ εἰς ἄλλους ἱ. ναοὺς καὶ εἰς

αὐτὸν τὸν Πατριαρχικὸν Ναὸν ὑπάρχει τὸ τοιοῦτον, τοῦ μὲν δεξιοῦ κλίτους αὐτοῦ ὄντος ἀφιερωμένου τῇ τε Παμμακαρίστῳ καὶ τῇ ὁσιομάρτυρι ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ, τοῦ δὲ ἀριστεροῦ τοιούτου τοῖς Τρισὶν Ἱεράρχαις. Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ ἡ διπλῆ τοιαύτη ὀνομασία αὐτοῦ μέχρι τέλους τῆς ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδος. Πλὴν διὰ τὸν ἑξῆς λόγον εἶτα ἐπεκράτησεν ἡ μέχρι τοῦδε κρατοῦσα μόνη ὀνομασία αὐτοῦ ὡς ναοῦ τῆς Θείας Ἀναλήψεως. Κατὰ τοὺς εἰδικοὺς χρονογράφους περὶ τὴν πύλην τοῦ Ρωμανοῦ παρὰ τῷ Τὸπ-καποῦ ὑπῆρχεν ἀρχαῖος ναΐσκος φέρων τὴν ὀνομασίαν τῆς Θείας Ἀναλήψεως, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐτελεῖτο μεγίστη πανήγυρις. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ἐσώζετο ὁ ναΐσκος οὗτος ἦτο ὁ μόνος κατ' ἐξοχὴν ναὸς τῆς Θείας Ἀναλήψεως ἐν Σταμπούλ. Ὅταν ὅμως περὶ τὸ τέλος τῆς ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδος κατεστράφη τὸ ἐν λόγῳ ναΐδιον, παρέμεινεν ὁ ἡμέτερος ναὸς ὁ μόνος ναὸς τῆς Θείας Ἀναλήψεως ἐν Σταμπούλ. Διὸ καὶ τῆς ἄλλης ὀνομασίας αὐτοῦ τῆς «Θεοτόκου τῆς Χρυσαληθινῆς» παντελῶς ἐγκαταλειφθείσης, ἐπεκράτησε μέχρις ἡμῶν μόνη ἡ ὀνομασία τῆς «Θείας Ἀναλήψεως», μεγαλοπρεπέστατα ἔκτοτε κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ἐν τῷ καταστραφέντι ναϊδίῳ πανηγύρεως πανηγυριζομένης ἐν αὐτῷ κατ' ἔτος τῆς ἑορτῆς τῆς Θείας Ἀναλήψεως.

***

Ἐν ἔτει δὲ 1782 μεγίστη ἐξερράγη πυρκαϊὰ ἐν Ὑψωμαθείοις, καθ' ἣν κατὰ τοὺς χρονογράφους 7000 οἰκίαι ἐκάησαν, ἐν αἷς καὶ ὁ ἡμέτερος ναός. «Τῇ 29ῃ Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1782 πυρκαϊὰ μεγίστη ἐπὶ τριήμερον διαρκέσασα κατακαίει ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τῶν οἰκιῶν τῆς ἐντὸς τῶν τειχῶν πόλεως καὶ τοὺς ναοὺς Ψαμμαθείων καὶ Βλάγκας». Μόλις δὲ τῷ 1832 ἐπετεύχθη ἡ Σουλτανικὴ ἄδεια καὶ ἀνῳκοδομήθη ὁ ἡμέτερος ναὸς εὐμενεῖ διαταγῇ τοῦ Σουλτάνου Μαχμοὺτ τοῦ Β΄, πατριαρχεύοντος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου (1830-34), ὡς δηλοῖ τὸ κάτωθι ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ καὶ ἄνωθι φερόμενον ἐπίγραμμα τῆς ἀνοικοδομῆς αὐτοῦ :

«**Ναὸν τόνδε, δαμέντα χρόνῳ, ᾧδ' εἴσατο αὖθις**
εἰς ὅ γε κάλλος ὁρᾷς, τῶν πόθος εἰνορίων,
ζῆλός τε, σπουδή τε χριστολατρῶν ὁμοθρήσκων
τοὺς Χριστὸς σώζοι, γῆθεν ἀειράμενος,
Οἰκουμένης θώκῳ Κωνστάντιος ὁππότε ἦστο,
εὖ πατριαρχεύων, θειοτέρῃ σοφίῃ.
Τὸν ἡμῖν, Λόγε, δηναιὸν μάλλα τήρεε σῶον,
ὀρθοτομοῦντα λόγον σῆς γε ἀληθοσύνης,
καὶ ἀρχιτέκτονα Κωνσταντῖνον.
Ἐν ἔτει ͵αωλβ΄ Μαρτίου α΄».

Ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ Ναῷ φυλάσσεται ἀρχαῖον Βυζαντινὸν Εὐαγγέλιον τοῦ Ι' αἰῶνος ἐπὶ μεμβράνης μετὰ ἐπικαλύμματος λίαν ἀριστοτεχνικοῦ. Τὸ ἐν λόγῳ Εὐαγγέλιον κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς ἑκατοστῆς ἐπετηρίδος τοῦ Ναοῦ ἐτέθη εἰς προσκύνησιν τῶν χριστιανῶν. Ἀτυχῶς ὑπὸ καλοθελητῶν, φαίνεται, ὑπεξαιρεθεῖσαι ἐλλείπουσιν ἐξ αὐτοῦ αἱ μεγάλης τέχνης εἰκονογραφίαι τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, ὡς καὶ πολλὰ φύλλα, οὕτως ὥστε εἰς πολλὰς σελίδας νὰ παρουσιάζῃ κενά.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, Ἥτις ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς εὐκλεοῦς πατριαρχείας Αὐτῆς ἓν τῶν κυρίων μελημάτων Της ἔθετο καὶ τὴν περισυλλογὴν εἰς τὸ Σεπτὸν Κέντρον ἡμῶν ἁπάντων τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ πολυτίμων ἀρχαίων κειμηλίων, παρέλαβε καὶ κατέθηκεν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Σκευοφυλάκιον καὶ τὸ ἱερὸν ἀρχαῖον τοῦτο κειμήλιον.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 15 Δεκεμβρίου 1932.

† Ο ΜΥΡΩΝ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΟΛΛΕΜΠΑΧ
ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΧΑΡΤΟΥΛΑΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Η ΠΡΟΦΑΝΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Β΄

«Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονε» ('Ιωάνν. Α΄ 3).

«'Εν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος» (Γεν. Α΄ 1, 2).

[Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 420 καὶ τέλος]

Ἕτερον ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τῆς Μωσαϊκῆς διηγήσεως εἶναι ὅτι οὐσιαστικῶς τυγχάνει γεωκεντρική, τ. ἔ. ὁ συγγραφεὺς ἀποδίδει πλείονα σπουδαιότητα εἰς ὅ,τι συμβαίνει ἐπὶ τῆς γῆς παρ' ὅ,τι γίνεται ἐν τῷ σύμπαντι, καὶ ἐπειδὴ ἡ διήγησις αὐτὴ περιωρίζετο εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι πᾶν ὅ,τι συμβαίνει ἐπὶ τῆς γῆς ἐνδιαφέρει περισσότερον καὶ ἀμεσώτερον τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ διήγησις, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑποθέσῃ τις ἐπαρκῆ μόρφωσιν παρὰ τοῖς ἀκροαταῖς πρὸς κατανόησιν κοσμογονικῶν φαινομένων. 'Ηθέλησαν νὰ ἐνίδουν ἐν τῇ γεωκεντρικῇ ταύτῃ τάσει τοῦ Μωϋσέως μίαν οὕτως εἰπεῖν ἄρνησιν τοῦ συστήματος τοῦ Copernic, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἐντελῶς ἀνόητον, δεδομένου ὅτι ὁ Μωϋσῆς οὐδόλως ἀσχολεῖται περὶ τὴν κίνησιν τῶν ἀστέρων. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ διήγησις περιέχει ἐκφράσεις ὡς «καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους. . . . . καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ στερεώματι» δὲν σημαίνει καθόλου ὅτι ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐγένοντο μετὰ τὴν γῆν μας ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ διήγησις τοῦ Μωϋσέως ποιεῖται μνείαν αὐτῶν. Πρόκειται περὶ τρόπου ἐκφράσεως γεωκεντρικοῦ, ὅπως π. χ. καὶ ἡμεῖς λέγομεν ἐν εἰκοστῷ αἰῶνι ὅτι ὁ ἥλιος «ἀνατέλλει καὶ δύει» καίτοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ κίνησις τῆς γῆς καὶ ὄχι ἡ τοῦ ἡλίου κάμνει τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα. 'Εν τούτοις κρίνομεν τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐν σχέσει πρὸς τὴν γῆν μας καὶ ὄχι ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἥλιον, διότι ἡ

ἀντίληψίς μας εἶναι γεωκεντρική, τοιαύτη δὲ ἦτο ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μωϋσέως.

Μία ἄλλη ἀντίρρησις ἀπὸ μέρους τῶν ἰσχυρῶν πνευμάτων εἰς τὴν διήγησιν τῆς Γενέσεως εἶναι ἡ διαίρεσις τῆς δημιουργίας εἰς 7 περιόδους. Θὰ ἦτο, λέγουσιν, ἄγαν μικροπρεπὲς διὰ τὸν Θεὸν νὰ θέλῃ τις νὰ τὸν παραβάλῃ μὲ ἄνθρωπον ἐργαζόμενον ἓξ ἡμέρας τὴν ἑβδομάδα καὶ ἀναπαυόμεμενον τὴν ἑβδόμην. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἀκριβῶς ἐπεμβαίνει ἓν αἴτιον ὑποκειμενικὸν διὰ τὸν Μωϋσῆ, ὅτι δηλ. ἐπεδίωκε νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ Σαββάτου, καὶ ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας τῆς διηγήσεως τῆς Γενέσεως, ἵνα καθιερώσῃ μίαν ἡμέραν ἀναπαύσεως. Ἔπειτα, ἡ διήγησις τῆς Γενέσεως ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ποιάν τινα διαίρεσιν, καθ' ὃν τρόπον πᾶν βιβλίον ἢ ἱστορία διαιρεῖται εἰς κεφάλαια, παραγράφους καὶ φράσεις, καθ' ὃν τρόπον καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, π. χ. ἡ γεωλογία, διαιροῦνται εἰς περιόδους κατὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ σοφοῦ, καὶ ὁ Μωϋσῆς δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἁπλουστέραν διαίρεσιν παρὰ τὴν κατὰ ἡμέρας, εὔληπτον διὰ τοὺς ἀκροατάς του, καὶ διότι ἐξεπλήρου συγχρόνως τὸν σκοπὸν νὰ τοῖς ἐπιβάλῃ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ Σαββάτου.

Αἱ μνημονευόμεναι ἐν τῇ Γενέσει ἡμέραι δὲν εἶναι φυσικαὶ ἀλλὰ μᾶλλον περίοδοι πολλῶν ἢ ὀλίγων ἐτῶν. Καθ' ὃν τρόπον ἡ Ἁγία Γραφὴ ἀναφέρει ἡμέρας ἐννοοῦσα διὰ τῆς λέξεως ταύτης περιόδους χιλιετεῖς, ἢ ὅπως ὁ προφήτης Δανιὴλ διὰ τῆς λέξεως ἑβδομὰς ἀφίνει νὰ ἐννοηθῇ ἑβδομὰς ἑπταετὴς καὶ οὐχὶ ἑβδομὰς ἑπτὰ ἡμερῶν, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὰς «ἡμέρας» ἐν τῇ Γενέσει κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς ἀμέσου ἐνεργείας τοῦ Παντοδυνάμου. Δηλαδὴ πλύει μία ἡμέρα, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἄμεσος ἐπέμβασις τοῦ Δημιουργοῦ ἀποβαίνει ἀναγκαία διὰ τὴν παραγωγὴν ἑνὸς νέου φαινομένου, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ παραχθῇ κατὰ τοὺς νόμους τῆς φυσικῆς ἐξελίξεως ἤτοι «δυνάμει» καὶ ὅπερ χρῄζει ἀπολύτως τῆς ὑπερφυσικῆς ἐπεμβάσεως, ἢ τῆς παραγωγῆς «αἰτίᾳ» κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου καὶ τῶν Σχολαστικῶν θεολόγων.

Θωμᾶς ὁ Ἀκινάτης ἀναφέρων τὸν ἱ. Αὐγουστῖνον φαίνεται μάλιστα προσεγγίζων τὴν Δαρβίνειον θεωρίαν περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν εἰδῶν, διακρίνων μεταξὺ δημιουργίας τῆς λεγομένης ὡς παραχθείσης ἀρχικῶς ἢ «αἰτίᾳ» καὶ δημιουργίας «δυνάμει» προερχομένης:

«Τὰ φυτὰ δὲν ἐδημιουργήθησαν τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν δράσει, ἀλλὰ μόνον ἐν ταῖς αἰτίαις των» (Summa Theol. T. 2. 69). «Τινὲς λέγουσιν ὅτι οἱ ἰχθῦς καὶ τὰ πτηνὰ παρήχθησαν τὴν πέμπτην ἡμέραν ἐν δράσει, ἀλλ' ὁ Αὐγουστῖνος λέγει ὅτι ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μόνον ἐν ταῖς παραγωγικαῖς των δυνάμεσι» (Summa Theol. T. 90).

Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι καὶ οἱ Χριστιανοὶ θεολόγοι εἶναι τῆς γνώμης ὅτι

ἕκαστον γεγονὸς τῆς Γενέσεως δὲν ἔσχε κατ' ἀνάγκην τὴν ἀρχήν του ἔν τινι ἀμέσῳ ἐπεμβάσει τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὅτι πολλὰ παρήχθησαν κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, τὰ ὁποῖα ἤδη ἀρχικῶς ἔχουσι μεταδοθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ὕλην. Ἡ ἁρμονία μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀποδείξεων καὶ τῆς διηγήσεως τῆς Γενέσεως ἐπὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου συνοψίζονται ἐν ὀλίγοις ἐν τούτῳ.

Ἡ Γένεσις περιγράφει εὐθὺς ἀμέσως τὴν δημιουργίαν τῆς ἀμόρφου καὶ χαώδους φύσεως κοσμικῆς ὕλης. Ἀπεδείξαμεν ἀνωτέρω τὴν ἀνάγκην τῆς ὑποθέσεως παραδεχθέντες ὅτι τὴν ὕλην ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι αἰωνία, καὶ ἀποδείξαντες τὴν ὑπόθεσιν ταύτην διὰ ἐπιχειρημάτων φιλοσοφικῶν καὶ ἐμπειρικῶν. Ἐκ τῆς πρωτογόνου κοσμικῆς ὕλης ἐσχηματίσθη τὸ ἡλιακὸν σύστημα μετὰ τῶν πλανητῶν του, περιλαμβανομένης καὶ τῆς γῆς ἡμῶν, ἥτις ἦτο ἀρχικῶς ἐπίσης μία νεφελώδης μᾶζα, εἰς τὸ κέντρον τῆς ὁποίας ἐσχηματίσθη εἰς πυρὴν διὰ πυρὸς ἐπικεκαλυμμένος ὑπὸ ἀτμοσφαίρας ἀερίου, ἐξ οὗ ἐσχηματίσθη κατ' ὀλίγον ἡ θάλασσα, ἣν μνημονεύει ἡ Γένεσις. Ἐπειδὴ τὰ προεκτεθέντα φαινόμενα δὲν ἐνδιέφερον ἀμέσως τὴν γεωκεντρικὴν διήγησιν τοῦ Μωϋσέως, δὲν μνημονεύονται εἰδικῶς ἐν τῇ Γενέσει, ἥτις σταματᾷ εἰς τὴν ἀρχικὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπεκάθητο τὸ σκότος.

Τότε ἔρχεται ἡ παραγωγὴ τοῦ φωτός. Ἔχομεν ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἡλιακὸν φῶς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι ὁρατὸν εἰς τὴν γῆν μας ἐφ' ὅσον ἐκαλύπτετο αὕτη ὑπὸ διαφόρων ἀερίων καὶ ἀτμῶν, οἱ ὁποῖοι περιέβαλλον τὸν διάπυρον πυρῆνα, μόνον δὲ ὅταν οἱ ἀτμοὶ οὗτοι συνεπυκνώθησαν διὰ νὰ σχηματίσουν εἴτε τὰς θαλάσσας εἴτε τὰς στερεὰς μάζας ἀναλόγως τῆς συστάσεώς των, κατέστη ὁρατὸς ὁ ἥλιος ἐν ὅλῃ του τῇ αἴγλῃ εἰς τὴν γῆν μας. Διὰ τῆς δημιουργίας τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ στερεώματος δὲν πρέπει νὰ ἐννοῶμεν πάντοτε κατὰ τὴν γεωκεντρικὴν τάσιν τῆς Γενέσεως, τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεώς των, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν ἀρχὴν τοῦ νὰ εἶναι ὁρατὰ ἀναφορικῶς πρὸς τὴν γῆν μας. Ἐπίσης ἡ δημιουργία τῆς σελήνης καὶ τῶν ἄστρων δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς πρώτη καὶ κυρία δημιουργία, ἀλλὰ μόνον ὡς ἀρχὴ τῆς ὑπάρξεώς των ὡς πρὸς τὴν γῆν.

Ἡ συνέχεια τῆς διηγήσεως τῆς Γενέσεως ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὸ ἔδαφος τῆς παλαιοντολογίας παρὰ εἰς τὴν κοσμογονίαν. Ἡ τάξις ἐν ᾗ οἱ πλανῆται, κατόπιν τὰ κατώτερα θαλάσσια ζῷα, τὰ πτηνά, τὰ γήϊνα χερσαῖα ζῷα καὶ τέλος ὁ ἄνθρωπος, παρήχθησαν, εὑρίσκεται τόσον ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τοὺς λόγους τοῦ διασήμου φυσικοῦ André Ampère ἐν τῇ «Revue des Deux Mondes» Ἰουλίου 1833: «Ἡ συνέχεια ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐμφανίζονται τὰ ὀργανικὰ ὄντα εἶναι ἀκριβῶς ἡ συνέχεια τῆς ἐξ ἡμερησίων ἔργων τῆς Γενέσεως».

Αἱ κεφαλαιώδεις ἐξηγητικαὶ δυσκολίαι τῆς διηγήσεως τῆς Γενέσεως ἀπομακρύνονται οὕτως, ἑπομένως διὰ πνεῦμα πεφωτισμένον ἡ διήγησις τοῦ Μωϋσέως δὲν παρουσιάζει πλέον οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορικῆς φιλαληθείας καὶ θείας καταγωγῆς. Ἡ αὐτὴ περίπτωσις εἶναι καὶ δι' ὅλην τὴν Ἁγ. Γραφήν, τῆς ὁποίας θ' ἀποδείξωμεν διὰ σειρᾶς ἄρθρων προσεχῶς τὴν ἱστορικὴν καὶ ἀπολογητικὴν ἀξίαν πρὸς μόρφωσιν χριστιανικῶν πεποιθήσεων, τόσον ἀπαραιτήτων εἰς τὰς κλονισθείσας πτωχὰς ψυχάς μας, αἱ ὁποῖαι κατήντησαν λεία τῶν προβατοσχήμων λύκων, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὴν φθοράν των ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου.

Θὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τοὺς περιφρονητὰς τῶν Ἁγίων Γραφῶν διὰ τῶν λέξεων τοῦ Benjamin Constant:

«Οἱ συγγραφεῖς τοῦ 18ου αἰῶνος, οἵτινες ἐξετάζουσι μετὰ περιφρονήσεως καὶ μίσους τὰ ἱερὰ βιβλία, ἀποδεικνύουσι γνῶσιν περὶ τῆς ἀρχαιότητος τόσον ἐπιπολαίαν ὥστε νὰ προκαλοῦν τὸν οἶκτον. Πρέπει νὰ ἔχῃ τις τὴν μεγαλειτέραν κουφότητα καὶ τὴν μεγαλειτέραν ἄγνοιαν διὰ νὰ ἐμπαίζῃ μετὰ τοῦ Voltaire καὶ ἄλλων τὴν Γένεσιν». (De la religion considerée tom. IV ch. II.).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀπὸ τῆς συνεδρίας τῆς 20ῆς λήξαντος μηνὸς ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος διέκοψε τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἐπὶ ταῖς ἁγίαις ἑορταῖς. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης κηρύττουσα τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν ηὐχήθη τοῖς ἁγίοις Συνοδικοῖς τὰ εἰκότα, ἐξ ὀνόματος δ' αὐτῶν εὐχαριστῶν προσηκόντως ἀπήντησεν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Βενιαμίν.

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Μετὰ βαθυτάτης κατανύξεως καὶ ἐν μέσῳ πολλοῦ ἐκκλησιάσματος ἐγένετο τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία. Κατ' αὐτὴν μετὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολ. Διακόνου Ἀδαμαντίου ἀπὸ τοῦ Ἄμβωνος ἡ Ἐγκύκλιος ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς Πατριαρχικὴ Προσφώνησις, ἥτις ὡσαύτως ἀνεγνώσθη εἰς ὅλους τοὺς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ἱεροὺς Ναούς.

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθησαν καὶ ὑπέβαλον εὐλαβεῖς προσρήσεις ἡ Ἱεραρχία, ὁ Κλῆρος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, οἱ Ὀφφικιάλοι, Θρησκευτικοὶ Ἀρχηγοί, Ἐπίσημοι, αἱ Ἐφορεῖαι καὶ Ἐπιτροπαὶ τῶν Κοινοτήτων καὶ πολλοὶ ἔγκριτοι ὁμογενεῖς, πανταχόθεν δὲ οἱ Μητροπολῖται τοῦ Θρόνου ἔσπευσαν διὰ τηλεγραφημάτων νὰ ὑποβάλωσι τῇ Α. Θ. Παναγιότητι χαιρετιστηρίους προσρήσεις.

Μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν καὶ Προέδρων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀντηλλάγησαν διὰ τηλεγραφημάτων καὶ γραμμάτων ἐγκάρδιοι χαιρετισμοὶ καὶ προσρήσεις ὡς ἐπίσης μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς καὶ Παλαιοκαθολικῆς.

ΧΟΡΟΣΤΑΣΙΑΙ

— Τῇ 16 λήξαντος μηνός, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς, ἧς τὸ τίμιον λείψανον φυλάσσεται ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν ἐν αὐτῷ ἱερὰν λειτουργίαν ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης. Τὸ ἅγιον λείψανον ἐπὶ διήμερον παρέμεινεν ἐκτεθειμένον εἰς προσκύνησιν τῶν πιστῶν.

— Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐν Γαλατᾷ. Ἡ συρροὴ τοῦ εὐσε-

βοῦς λαοῦ καὶ αἱ εὐλαβεῖς ἐκδηλώσεις πάντων πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἦσαν ἐπιβάλλουσαι. Πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπηύθυνεν ἐν προσφωνήσει πατρικὰς ὑποθήκας καὶ εὐλογίας. Ἐν τῷ Ἐπιτροπικῷ, ὅπου ἐδεξιώθησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀκολουθίας ὁ ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἐλαίας Ἀγαθάγγελος, ὁ Κλῆρος αὐτῆς καὶ αἱ Ἐπιτροπαὶ τῶν ναῶν αὐτῆς, ἡ Α. Θεοφιλία ἐν ἐκφραστικῇ προσφωνήσει πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα διετράνωσε τὰ αἰσθήματα τῆς πρὸς Αὐτὴν ἀφοσιώσεως καὶ τῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εὐλαβείας τῆς Κοινότητος. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπαντῶσα ηὐχαρίστησε διὰ τὰ ἐκδηλούμενα αἰσθήματα καὶ θερμῶς ηὐλόγησε τὸν ζῆλον καὶ τὰς φιλοτίμους προσπαθείας πάντων ἐν τῇ Κοινότητι.

—Ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατὰ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου Τζιβαλίου, ἐν συρροῇ πολλοῦ ἐκκλησιάσματος καὶ μετ' ἐνδείξεων αἰσθημάτων βαθείας εὐλαβείας καὶ τιμῆς ἀπὸ μέρους πάντων πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον Αὐτῆς.

ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ
ΤΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΣ Μ. ΠΡΩΤΕΚΔΙΚΟΥ ΤΗΣ Μ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Τὴν 18ην Δεκεμβρίου, Κυριακὴν πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, διεξήχθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις σεμνοπρεπῶς ἡ τελετὴ τῆς πεντηκονταετηρίδος τοῦ ἐγκρίτου λογίου καὶ μουσικολόγου Γεωργίου Παπαδοπούλου, τοῦ ἀπὸ τριακονταετίας (4 Δεκεμβρίου 1902) τετιμημένου ἐκκλησιαστικῶς διὰ τοῦ ὀφφικίου τοῦ Ἄρχοντος Μεγ. Πρωτεκδίκου.

Ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ ὁ Ἄρχων Μ. Πρωτέκδικος ἐτράπη εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν ἐπάγγελμα, παραλλήλως ἀσχολούμενος καὶ εἰς μελέτας μουσικολογικάς. Συλλαβὼν δὲ τὴν ἰδέαν τῆς συγγραφῆς εἰδικοῦ μουσικοῦ συγγράμματος, ὡς ἐκ τῆς ἐντελοῦς ἐλλείψεως τοιούτου, κατώρθωσε κατόπιν πολυχρονίων μελετῶν καὶ ἐρευνῶν νὰ διαλευκάνῃ πολλὰ σκοτεινὰ ἱστορικὰ μουσικὰ σημεῖα, νὰ διαφωτίσῃ τὰ ἀτελῶς γνωστά, νὰ ἀνεύρῃ καὶ συλλέξῃ ὅ,τι τέως παρημελήθη, ἐκδοὺς ὑπὸ τὸν τίτλον : «Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς», ἔργον ἱστορικόν, πρωτότυπον, ἐν τῷ ὁποίῳ βλέπομεν τὴν ἱστορικὴν εἰκόνα τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἐν ὅλαις αὐτῆς ταῖς ἐξελίξεσι καὶ ταῖς μεταβολαῖς. Τὸ ἔργον τοῦτο, ὡς καὶ τὰ κατόπιν ἐκδοθέντα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ «Ἱστορικὴ Ἐπισκόπησις τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησ. Μουσικῆς» καὶ τὸ «Περὶ Γρηγοριανῆς Μουσικῆς», ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ σύγγραμμα τὸ ἀφορῶν τὴν νεωτάτην Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὸν τίτλον : «Ἡ Σύγχρονος Ἱεραρχία τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας», ἐβραβεύθησαν τῷ 1905 ἐν τῇ ἐν Μασσαλίᾳ Διεθνεῖ Ἐκθέσει τῶν Ὡραίων Τεχνῶν, ἐκτιμηθέντα λίαν ὑπό τε τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς ξένης κριτικῆς.

Παραλλήλως πρὸς τὴν συγγραφὴν ὁ Ἄρχων εἰργάσθη πρὸς ἵδρυσιν τοῦ ἐν Γα-

λατῷ Μουσικοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ ἐν Φαναρίῳ Μουσικοῦ Συλλόγου «Ὀρφέως», τοῦ ὁποίου διετέλεσεν ἐπὶ διετίαν καὶ πρόεδρος, σπουδαῖον δὲ σημεῖον τῆς δράσεως τοῦ ἀνδρὸς κεῖται ὁ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῷ 1898 ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ ἱδρυθεὶς Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, οὗτινος ὑπῆρξε σοβαρὸς παράγων.

Ἀμείβων ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ τὰς ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ὑπηρεσίας τοῦ κ. Παπαδοπούλου, ἀπένειμεν αὐτῷ Ἐκκλησιαστικὸν ὀφφίκιον ὀνομάσας αὐτὸν Μέγαν Πρωτέκδικον, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν τὸν ἄνδρα καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι καὶ Μουσικοὶ Σύλλογοι καὶ Ἑταιρεῖαι.

Ὁ Ἄρχων ἔχει, ὡς ἀνεκοίνωσε, πολλὴν ἀνέκδοτον ἐργασίαν. Ἀσχολεῖται ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν μὲ τὴν συγγραφὴν δύο συγγραμμάτων, «Τοῦ Λεξικοῦ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τοῦ περιέχοντος τοὺς βίους τῶν ἡμετέρων μελῳδῶν, ὑμνογράφων, ᾀσματογράφων, μουσικῶν καὶ μουσικολόγων, τῶν ἀκμασάντων ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων ἄχρι τῶν καθ' ἡμᾶς» καὶ τῆς τριτόμου «Νεωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας».

Ἐν τῇ Συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 5ης Νοεμβρίου τοῦ λήξαντος ἔτους, εἰσηγήσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐνεκρίθη ἵνα εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς ἐπ' αἰσίοις συμπληρώσεως πεντηκονταετοῦς δράσεως ἐν τῷ φιλολογικῷ καὶ μουσικολογικῷ σταδίῳ τοῦ Ἄρχοντος συμμετάσχῃ καὶ ἡ Ἐκκλησία. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐξαρθέντος συνοδικῶς τοῦ ἔργου τῆς Α. Ἐντιμολογιότητος, ὡρίσθη καὶ κατὰ τὴν 18ην τοῦ λήξαντος μηνὸς ἐγένετο ἐν τοῖς Π/χείοις ὁ ἑορτασμός, συμπιπτούσης καὶ τῆς συμπληρώσεως 30ετίας ἀπὸ τῆς ἀπονομῆς εἰς τὸν Ἄρχοντα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ ὀφφικίου. Οὕτως ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ, χοροστατούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων ἁγίων Ἀρχιερέων, ἐτελέσθη ὑπὲρ τοῦ ἑορτάζοντος ἀρτοκλασία. Παρίσταντο ὁ Πρωθιερεὺς τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῆς Παροικίας, ἀντιπροσωπεύων τὸν Πρωθιεράρχην Καντουαρίας κ. Κόσμο Λάγκ, οἱ ὀφφικιάλοι ἐν σώματι καὶ τὸ ἄνθος τῆς παρ' ἡμῖν κοινωνίας τοῦ πνεύματος.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν οἱ προσελθόντες ἀνῆλθον εἰς τὴν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Οἴκῳ Αἴθουσαν τῆς Παναγίας, ὅπου, προκαθημένης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐν πρώτοις ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Διακόνου Ἀδαμαντίου τὸ Πατριαρχικὸν Πιττάκιον δι' οὗ ἐξαίρεται ἡ δρᾶσις τοῦ ἑορτάζοντος ὀφφικιάλου, ἡ ἀγάπη αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ εὐλαβὴς πρὸς τὰς παραδόσεις αὐτῆς προσήλωσις. Ἀκολούθως ἐξεφώνησεν ὁ ἐγκωμιαστὴς ῥήτωρ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μιλήτου Αἰμιλιανός, Σχολάρχης τῆς Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς, ὡραῖον πανηγυρικόν, διεξελθὼν ἐν λεπτομερείᾳ ἅπασαν τὴν δρᾶσιν τοῦ Ἄρχοντος καὶ ἀναλύσας τὸ ἔργον αὐτοῦ. Λαβὼν κατόπιν τὸν λόγον ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Πρωθιεράρχου Καντουαρίας κ. Κόσμο Λάγκ (διερμηνεύοντος τοῦ Ἄρχοντος Χαρτουλαρίου Γ. Χόλλεμπαχ) ἔπλεξε θερμὸν ἐγκώμιον τοῦ ἑορτάζοντος, ἐπιδώσας αὐτῷ καὶ χρηματικὸν δῶρον κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν βιβλίων αὐτοῦ καὶ ἐπιπροσθέσας ὅτι ἡ περισπούδαστος αὐτοῦ ἐργασία ἐφημίσθη καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Εὐθὺς ἀμέσως ὁ Ἄρχων Μ. Ῥήτωρ Βλ. Μιρμίρογλου διὰ θερμοτάτης προσλαλιᾶς ἐξ ὀνόματος τῶν ὀφφικιάλων ἐπῄνεσε τὸ ἔργον τοῦ συναδέλ-

φου αὐτοῦ, τονίσας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ καὶ τὴν σημασίαν τῶν ὀφφικίων διὰ τὴν παράστασιν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἄρχων Μ. Πρωτέκδικος βαθύτατα συγκεκινημένος διὰ θερμοτάτων ἐκφράσεων ηὐχαρίστησε πάντας, ἰδιαίτατα δὲ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα. Ἐν τέλει ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ προσλαλιᾶς Αὐτῆς ἐπεσφράγισε τὴν σεμνὴν ταύτην τελετήν, καταστέψασα διὰ τῶν εὐλογιῶν Αὐτῆς τὸν ἑορτάζοντα καὶ εὐχηθεῖσα ὅπως ὁ Ὕψιστος χαρίζῃ αὐτῷ μακρὰ ἔτη πρὸς συνέχισιν τῶν ἱερῶν πόνων αὐτοῦ, ἐδήλωσε δὲ ἐπιπροσθέτως ὅτι προσφέρει εἰς τὸν ὀφφικιάλον τῆς Ἐκκλησίας τὴν εἰκόνα τοῦ προστάτου αὐτοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ τὴν εὐλογίαν Αὐτῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ συγγραφικοῦ αὐτοῦ ἔργου. Ὁ Μ. Πρωτέκδικος ἠσπάσθη τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, Ἧς ἀκολούθως ἀποχωρησάσης, ἐδέχθη καὶ τὰ συγχαρητήρια τῶν Σεβ. ἁγίων Ἀρχιερέων, τῶν ὀφφικιάλων καὶ πάντων τῶν λοιπῶν παρισταμένων.

Οὕτως ἔληξεν ἡ σεμνὴ αὕτη ἑορτή, καθ' ἣν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἄρχοντος ἐτιμήθησαν τὰ γράμματα καὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Βυζαντινὴ Μουσική.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Τηλεγραφήματα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Αὐστραλίας Τιμοθέου, ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ σχετικὰ προηγούμενα, γνωρίζουσι τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν αἰσίαν ἐξέλιξιν τῶν αὐτόθι ζητημάτων.

Ἡ ἐγνωσμένη δραστηριότης καὶ ὁ ζῆλος τῆς Α. Σεβασμιότητος συντόμως ἐπέφερον ἀποτελέσματα ἀγαθὰ ἐν τῇ ἀτυχῶς ταλαιπωρηθείσῃ κατὰ τὸ παρελθὸν φιλευσεβεῖ ὁμογενείᾳ τῆς Αὐστραλίας καὶ αἱ τελευταῖαι ἐκεῖθεν πληροφορίαι ἐγνώσθησαν μετὰ χαρᾶς.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐσθονίας Ἀλέξανδρος διὰ γράμματος αὐτοῦ ᾐτήσατο τὴν γνώμην τῆς Ἐκκλησίας εἴ γε προκειμένου περὶ τῆς ἐν Πετσέρῃ Ἐσθονικῆς Κοινότητος, στερουμένης ἔν γε τῷ παρόντι ἰδίου ἐνοριακοῦ Ναοῦ, τὰς δὲ θρησκευτικὰς αὐτῆς ἀνάγκας ἐκπληρούσης ἐν τῷ πρὸς τοῦτο παραχωρηθέντι αὐτῇ ἑνὶ ἐκ τῶν ἓξ ἱερῶν ναῶν τῆς αὐτόθι Ἱερᾶς Μονῆς, δύνανται ἵνα τελῶνται ἐν τῷ ναῷ τούτῳ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ αἱ ἱεροτελεστίαι τοῦ γάμου καὶ τῆς βαπτίσεως, δι' ἃς ἡ Μονὴ ἔχε ἐνδοιασμοὺς ὡς μὴ συμβιβαζομένας πρὸς τὴν τάξιν αὐτῆς.

Ἀποφάσει τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀπαντητικῶς ἐδηλώθη τῇ Α. Σεβασμιότητι ὅτι οὐκ εἴθισται μὲν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἵνα τελῶνται ἐν μοναστηριακοῖς ναοῖς τὰ μυστήρια τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ γάμου καὶ αἱ ἄλλαι ἱεροπραξίαι. διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ὅμως παντελῆ ἔλλειψιν ἰδίου ἐνοριακοῦ ναοῦ τῆς ἐν Πετσέρῃ Ἐσθονικῆς Κοινότητος καὶ μέχρι τῆς ἀποκτήσεως τοιούτου δύναται ἵνα ἐπιτραπῇ ἐκ λόγων ἀνάγκης ἡ τέλεσις τούτων ἐν τῷ ὑπὸ τῆς Ἱ. Μονῆς διατεθειμένῳ ἱερῷ αὐτῆς ναῷ, τελουμένων πάντως κατὰ τρόπον μὴ θίγοντα τὴν τάξιν τοῦ μοναστηριακοῦ περιβάλλοντος.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ

Αἰτήσει τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Πάτμου, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἰς πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ Νικολάου Παραδείση, διὰ τὴν θέσιν βοηθοῦ ἱερέως τῆς ἐν τῇ νησίδι Λειψῷ τῆς Ἐξαρχίας Πάτμου Κοινότητος.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΡΩΗΝ ΣΩΖΟΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Συνοδικῇ ἀποφάσει ἐνεκρίθη δι᾽ ὡρισμένους κανονικοὺς καὶ ἄλλους λόγους ἡ ὁριστικὴ ἐγκαταβίωσις τοῦ ἐν Ἀθήναις διαμένοντος Μητροπολίτου πρώην Σωζοπόλεως Κωνσταντίνου ἔν τινι τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

ΕΦΟΡΕΙΑ Ι. ΘΕΟΛ. ΣΧΟΛΗΣ

Τὰ καθήκοντα γραμματέως ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Ἐφορείας τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς ἀνετέθησαν τῷ Ἀρχιδιακονεύοντι Μ. Ἀρχιμανδρίτῃ Καλλινίκῳ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΟΥ Ζ΄ ΕΤΟΥΣ (1932)

ΑΙ ΦΙΛΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΔΙΑΦΟΡΑ